

Auteursrechten: recente rechtspraak en rulingpraktijk

FiscaalPRO – Jaargang 8 - n° 1 - 26 september 2024

Sinds 1 januari 2023 is het fiscaal gunstregime voor auteursrechten aanzienlijk veranderd. De auteur moet beschikken over een ‘kunstwerkattest’ of hij moet zijn auteursrechten aan derden overdragen “voor mededeling aan het publiek of voor reproductie”. We bespreken enkele recente uitspraken van de hoven en rechtbanken die nog steeds relevant zijn voor het fiscaal regime en enkele recente voorafgaande beslissingen van de Rulingcommissie.

Creatie van beschermde werken

Het hof van beroep te Gent (Gent, 19.09.2023) oordeelde over de vraag of een accountant of belastingconsulent binnen zijn vennootschap vergoed kan worden met auteursrechten voor de overdracht van computerprogramma’s, standaardbrieven, standaardadviezen en modellen. De belastingplichtige werd in het ongelijk gesteld. De documenten die werden voorgelegd, waaronder broncodes van softwareprogramma’s, vermeldden niet wie de auteur was. Tijdens de fiscale controle bleek bovendien dat de accountant niet in staat was om wijzigingen aan de programma’s aan te brengen. Vragen om inlichtingen aan vroegere medevennoten en medewerkers toonden aan dat

niemand de auteur van de programma’s kende. Daarnaast toonde de Administratie volgens het hof aan dat de documenten eenvoudig op het internet te vinden waren en dat soortgelijke documenten bij een derde leverancier konden worden aangekocht via een softwarepakket. Er was dus geen sprake van een ‘eigen’ intellectuele schepping. Het systematisch bewaren van dergelijke documenten werd als onvoldoende beschouwd voor auteursrechtelijke bescherming.

Ook in het vonnis van de Franstalige rechtbank van Brussel (rb. Brussel, 06.09.2023) benadrukt de rechtbank dat het cruciaal is om documentatie nauwkeurig bij te houden om te bewijzen dat men de auteur van de beschermde werken is. In deze zaak had de architect een raamovereenkomst gesloten met een vennootschap waarvan hij bestuurder was, waarin hij al zijn vermogensrechten op de werken overdroeg. De rechtbank oordeelde echter dat de architect onvoldoende bewijs had geleverd om aan te tonen dat hij de originele auteur was. Het louter verwijzen naar de raamovereenkomst is niet voldoende. De lijst met opgeleverde plannen maakte geen melding van de naam van de auteur, waardoor het onmogelijk was te verifiëren of deze plannen echt originele werken waren in de zin van het auteursrecht. Aangezien enkel de naam van het ontwerp bureau op de plannen stond, concludeerde de rechtbank dat de architect mogelijk niet betrokken was bij de originele creatie van de werken. Een ontwerp bureau levert enkel diensten met betrekking tot technische analyses en de haalbaarheid van het project, wat

leidde tot de beslissing dat de werken niet onder het gunstregime voor auteursrechten vielen.

Ook in het kader van het fiscaal regime 'nieuwe stijl' blijft het van essentieel belang om voldoende documentatie te bewaren die de originele creatie en het auteurschap kan onderbouwen.

Originaliteitsvoorwaarde

De rechtbank van eerste aanleg van Waals Brabant benadrukte op 23 oktober 2023 het belang van een objectieve beoordeling van de originaliteit in de intellectuele schepping van de auteur. In 2018 en 2019 werden respectievelijk 2.247 en 2.108 foto's gemaakt. Volgens de rechtbank sluit het repetitieve karakter van deze foto's de originaliteit uit. Bovendien bleek er een gebrek aan creatieve selectie door de herhaling van houding, decor, lichtinval, kleding en kleuren in de foto's. De alledaagse aard van de foto's impliceerde geen intellectuele schepping en er was een aanzienlijke gelijkenis met afbeeldingen op online verkoopsites. Uiteindelijk concludeerde de rechtbank dat de foto's die werden gemaakt niet onderscheidend genoeg waren om te voldoen aan de originaliteitsvoorwaarde van het fiscaal gunstregime.

Onder de auteursrechten 'nieuwe stijl' blijft de voorwaarde van originaliteit cruciaal om onder het toepassingsgebied van de auteursrechten te vallen. Het hoeft geen betoog dat 'originaliteit' een subjectieve factor is...

Software

Afgelopen maanden is er veel inkt gevloeid over het materiële toepassingsgebied van de auteursrechten 'nieuwe stijl' en de verenigbaarheid ervan met softwareontwikkelaars. Verschillende softwareontwikkelaars en IT-bedrijven dienden een verzoek tot nietigverklaring van de hervormde auteursrechtenregeling in bij het Grondwettelijk

Hof omdat de nieuwe regeling computerprogramma's onterecht zou uitsluiten van de fiscale gunstregeling. Dit verzoek werd door het Grondwettelijk Hof verworpen.

In de herziene regeling is de omschrijving van de geviseerde auteursrechten strikter geformuleerd in artikel 17, 5° WIB 92. Voortaan vallen alleen nog de auteursrechten en naburige rechten zoals beschreven in boek XI, titel 5 WER onder de fiscale gunstregeling. Boek XI, titel 6, dat betrekking heeft op computerprogramma's, is niet langer van toepassing. Werken die eerder werden gelijkgesteld met werken van letterkunde, waaronder ook computerprogramma's, zouden niet meer onder de nieuwe fiscale auteursrechtenregeling vallen.

Volgens de wetgever is de ratio legis achter deze wijziging dat het fiscale gunstregime moet terugkeren naar de oorspronkelijke bedoeling: een passend stelsel bieden voor onregelmatige en wisselvallige inkomsten uit artistieke activiteiten. De wetgever gaat ervan uit dat de inkomsten van softwareontwikkelaars doorgaans niet als 'onregelmatig' of 'wisselvallig' kunnen worden beschouwd, en wil met deze uitsluiting misbruik van het gunstregime voorkomen. Niettegenstaande het feit dat er nog steeds argumenten zijn om te stellen dat software binnen het veld van de 'nieuwe stijl' zou kunnen vallen, maakt het arrest van het Grondwettelijk Hof een einde aan de onduidelijkheid over het materiële toepassingsgebied van de regeling inzake auteursrechten 'nieuwe stijl' op software.

Marketingactiviteiten

Ondanks het feit dat een interne gedragslijn van de Rulingdienst geen mogelijkheid meer biedt om het gunstregime toe te passen op softwareprofielen, heeft zij inzicht gegeven in haar opvattingen over inkomsten van marketeers en grafisch ontwerpers. De Rulingdienst concludeert

nu positief over de toepassing van het gunstregime voor marketeers. In twee recente rulings (nr. 2023.0888 en nr. 2023.0936) bevestigt de Rulingdienst dat marketeers, grafische designers en webdesigners voor (een deel van) hun activiteiten in aanmerking komen voor een vergoeding onder het fiscaal gunstige regime.

Op 11 juni 2024 heeft de Rulingcommissie Eveneens een positieve voorafgaande beslissing (nr. 2024.0302) genomen inzake auteursrechten van zelfstandige medewerkers van mediabedrijven. Opvallend is dat de nieuwe ruling een onderscheid maakt tussen vergoedingen voor de overdracht van auteursrechten 'voor een eerste exploitatie' en vergoedingen 'voor aanvullende exploitaties'. Deze benadering stelt mediabedrijven en hun zelfstandige werknemers in staat om de bijkomende kwantitatieve beperkingen (30/70-verhouding) die door de nieuwe regeling zijn ingevoerd, te omzeilen. Aangezien de aanvullende exploitaties niet gepaard gaan met het leveren van een prestatie, is de 30/70-verhouding niet van toepassing.

De rechtspraak van de hoven van beroep geeft (in casu voor accountants, architecten en fotografen) aan dat het essentieel is voldoende documentatie te kunnen voorleggen om de originaliteit van de creatie en het auteurschap aan te tonen. Deze rechtspraak blijft ook onder het nieuwe regime relevant. Het Grondwettelijk Hof heeft bevestigd dat het nieuwe regime softwareontwikkeling terecht uitsluit. De Rulingcommissie heeft een aantal positieve rulings afgeleverd over de (gedeeltelijke) toepassing van auteursrechten voor marketingactiviteiten en voor de zelfstandige medewerkers van mediabedrijven.

Gertjan Verachtert, Megi Rroku en Paulien
Stevens
Advocaat-vennoot en advocaten Sansen
International Tax Lawyers